

İnfak ahlakı

PROF. DR. ALİ AKPINAR

İnfak, İslâm'ın en temel ibadetlerinden biridir. Yüce Yaratıcı pek çok ayette namaz ibadeti ile zekâtı ve infakı birlikte anmıştır. Bu, Yüce Allah'ın hakkı ile kul hakkının iç içe olduğunun göstergesidir.

İNFAK, İslâm'ın en temel ibadetlerinden biridir. Yüce Yaratıcı pek çok ayette namaz ibadeti ile zekâtı ve infakı birlikte anmıştır. Bu, Yüce Allah'ın hakkı ile kul hakkının iç içe olduğunun göstergesidir.

İnfak bir ibadettir. Her ibadet gibi onun da sahih olabilmesi için, öncesinde ve sonrasında yapılması gereken hususlar, şartlar vardır. Onları şöyle özetleyebiliriz:

İNFAK ÖNCESİ YERİNE GETİRİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

İnfak edilecek malın helâlinden kazanılmış olması gerekir. Haram yoldan elde edilen bir malın/paranın herhangi bir sevap beklemeden elden çıkarılması, fakir fukaraya verilmesi gerekir. Nitekim bir hadislerinde Peygamberimiz, yediği içtiği, giydiği haram olan, haramdan beslenen kim-

senin ne kadar içten yaparsa yapsın duasının bile kabul edilmeyeceğini haber vermiştir.¹

İnfakın hesabının titizlikle yapılması gerekir. Nasıl ki mali yılbaşlarında ince hesaplar yapılıyorsa, bunun için muhasebecilerden yardım alınıyorsa; fakir fukaranın hakkı olan infak için de titiz hesaplar yapılmalıdır. Hangi mallardan, kimlere, ne zaman, nasıl ve ne kadar zekât verileceği, infak edileceği tespit edilmeli, bu konuda bilenlerden yardım alınmalıdır.

İnfak geciktirilmeden vaktinde eda edilmelidir. *Hayır, sonraya bırakılmaz.* Mazeretsiz olarak herhangi bir hayrın geciktirilmesinin vebali vardır ve geciktirme hayrın sevabından azaltan bir husustur. Bunun için özellikle farz olan infaklarda kişinin, ne zaman zengin olduğunu ve ne zaman zekât vermesi gerektiğini belirle-

mesi ve ona göre zekâtını vermesi gerekir. Vaktinden önce verme, fakirlerin lehine olduğu için caizdir. Ancak geciktirme caiz değildir.

İnsanlar istemek/dilenmek zorunda bırakılmadan infak etmek önemlidir. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulur: *"Sadakalarımızı, kendilerini Allah yoluna adayıp yeryüzünde dolaşmayanlara ve utandıklarından dolayı kendilerini tanımayanların zengin saydıkları yoksullara verin. Onları yüzlerinden tanırsın, insanlardan yüzüzlük ederek bir şey istemezler. Sarf ettiğiniz iyi bir şeyi Allah şüphesiz bilir."*²

İnfakta öncelikle muhtaç olanlar tercih edilmelidir. Akrafa ve yakın komşulardan işe başlayarak en fazla ihtiyacı olanlara öncelik verilmelidir. Bu, hem daha sevap hem de toplumsal düzeni sağlama amacına daha uygundur. Kişi kendisi araştıramıyorsa, bu konuda tecrübeli kişi ve kuruluşlardan yardım alarak en uygun kimselere infakın ulaştırılmasına gayret etmelidir. Bu konuda Rabbimiz şöyle buyurur: *"Sana, ne sarf edeceklerini sorarlar, de ki: 'Sarf edeceğiniz mal, ana baba, yakınlar, yetimler, düşkünlere, yolcular içindir. Yaptığınız her iyiliği Allah şüphesiz bilir.'" ³*

İncitmeden, kendilerine infak edilecek olanların onurlarını zedelemekten vermeye gayret etmek gerekir. Bu konuda Kur'an'da şu uyarılar yer alır: *"Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma."*⁴ *"Ey inananlar! Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara gösteriş için malını sarf eden kimse gibi, sadakalarınızı başa kakma ve eza etmekle boşa çıkarmayın."*⁵

İnfak edilen şey içtenlikle ve sevgiyle verilmelidir. Her şeyden önce Yüce Allah'ın sevgisiyle verilmelidir. Kişi sevdiği maldan ve o malın da iyisinden vermeli. Verdiği kimseyi, kendisine sevap kazandıran kardeş olduğunu bi-

lip sevmelidir. Severecek, isteyerek verilmelidir. Bunun için vermenin dünya ve ahiret kazanımlarını düşünmelidir. Vermekle insanın kalbini öldüren bencillik, kendini düşünme gibi hastalıklardan kurtulduğunu; fakir-zengin kardeşliğinin sağlandığını, kaza ve belâlardan kurtulacağını, berekete ereceğini hatırdan çıkarmamalıdır.

Rabbimiz sevgi temelli verenleri şöyle açıklar: *"Onlar, O'nun sevgisiyle verenlerdir..."*⁶ *"Onlar içleri çektiği hâlde yiyeceği yoksulla, öksüze ve esire yedirirler. Biz sizi ancak Allah rızası için doyuruyoruz, bir karşılık ve teşekkür beklemiyoruz. Doğrusu biz çok asık suratların bulunacağı bir günde Rabbimizden korkarız' derler."*⁷ Peygamberimiz de en faziletli sadakanın, sağlıklı yaşama ümidi varken, cimrilik tutkusu içinde, fakir düşerim endişesi taşırken verilen sadaka olduğunu söyler ve muhatabını uyarır: *"Sen can boğaza gelmeden vermeye bak, çünkü ölüm döşüğünde artık (hiçbir şey gözüne gözükmeyen) 'Şunu falana, şunu filana verin' dersin, ama iş işten geçmiştir, zaten malların falana yahut filana kalmıştır."*⁸

Elbette sadece Yüce Allah'ın rızası istenerek infak edilmelidir. Yardım edilen kimseden herhangi bir karşılık-menfaat beklenmemelidir. Bugün asgarî ücretle, hatta çok daha düşük ücretlerle çalıştırdıkları işçilere ve on-

ların ailelerine yardım eden, bu yaptıkları yardımı zekâtlarına sayan zenginlerimiz vardır. O çalışanlar, kendilerine yardım yapılacağını bildikleri için çalışmak zorunda kalıyorlarsa, kendilerine yardım edilmediği takdirde aynı şartlarda çalışmayacaklarsa, yapılan bu yardımlar tam olarak infak ruhu ile bağdaşmamaktadır. Bu konuda Rabbimizin uyarısı açıktır: *"Sarf ettiğiniz iyi şey kendinizdir, zaten ancak Allah'ın rızasını kazanmak için sarf edersiniz. Sarf ettiğiniz iyi bir şeyin karşılığı haksızlığa uğratılmaksızın size verilir."*⁹

İNFAK SONRASI YERİNE GETİRİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

İnfak eden verdiğini unutmamalıdır. Hadiste Yüce Allah'ın koruması altında olacak kişilerden birinin de sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyen kişi olduğu özellikle belirtilmiştir. Bunun anlamı, kişinin mümkün olduğunca gizli yardım etmesi, verdiğini unutmamasıdır. İnsanın sol tarafında kalbi vardır. Buna göre, kişinin verdiğini içine oturup kalmamalı, verdiğine pişmanlık duyar noktasına gelmemelidir. Bu ruha sahip olabilmek için Yüce Allah'ın verdiğini, O'nun kullarına vermenin, O'nun emri olduğunu, vermenin berekete sebep olacağını her zaman düşünmek gereklidir.

İnfak ibadeti sürekli yerine getirilmeye çalışılmalıdır. Yalnızca farz ve vacip olan infak çeşitleriyle yetinilmemesi, yapılabildiği ölçüde nafile infaklarla infak ibadetini kesintisiz sürdürmeye gayret etmelidir. Bu konuda, *"Az sadaka çok belayı def eder, amellerin en efdali az da olsa devamlı olamıdır"* buyrulmuştur. Yine bir hadiste, *"Senden bir şeyler isteyen at üstünde/arayla da sana gelse onun hakkı vardır/ona yardım et"*¹⁰ buyrulur devam-

.....

İnfakta öncelikle muhtaç olanlar tercih edilmelidir. Akrafa ve yakın komşulardan işe başlayarak en fazla ihtiyacı olanlara öncelik verilmelidir. Bu, hem daha sevap hem de toplumsal düzeni sağlama amacına daha uygundur.

.....

lı infak ibadetinin içerisinde olmaya teşvik edilmiştir. Onun için farz olan infakların yanı sıra nafile infaklarda da bulunmalıyız. Mizanda hesap görülürken farz namazlardaki eksikliklerin, nafilelerle tamamlanacağı haberlerde yer almaktadır. Aynı şekilde farz infaklardaki eksikliklerimizi tamamlayacak olan nafile infaklarımızı da olabildiğince artırmaya çalışmalıyız.

Salih amellerimiz, Rabbimize dua için en güzel fırsatlardır. Bunun için infak ibadetinden sonra hem kendimiz, hem yardım ettiğimiz kimseler, hem dünyamız, hem ahiretimiz için dua etmeliyiz.

Son olarak Rabbimizin şu uyarılarına kulak verelim: *“Altın ve gümüşü biriktirip Allah yolunda sarfetmeyenlere can yakıcı bir azabı müjdele. Bunlar cehennem ateşinde kızdırıldığı gün, alınları, böğürleri ve sırtları onlarla dağlanacak, ‘Bu, kendiniz için biriktirdiğinizdir, biriktirdiğinizi tadın’ denecek.”*¹¹

*“Ey inananlar! Sizi, mallarınız ve çocuklarınız Allah’ı anmaktan alıkoymasın. Böyle olanlar hüsrana uğrayanlardır. Birine ölüm gelip de, ‘Rabbim! Beni yakın bir süreye kadar ertelesen de sadaka versem, iyilerden olsam’ diyeceği zaman gelmezden önce, size verdiğimiz rızıklardan sarfedin. Bir canın eceli gelip çatınca, Allah onu asla geri bırakmaz. Allah, işlediklerinizden haberdardır.”*¹²

Dipnotlar

1. Müslim, Tirmizi.
2. Bakara, 273.
3. Bakara, 215.
4. Müddessir, 6.
5. Bakara, 264.
6. Bakara, 177.
7. İnsan, 8-10.
8. Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 447.
9. Bakara, 272.
10. Ebu Davud.
11. Tevbe, 34-35.
12. Münafikun, 9-11.

